

МЕТОДОЛОГІЯ СУЧАСНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
учасників XXII Міжнародної
науково-практичної конференції
(26–27 лютого 2026 р., м. Харків)**

Харків 2026

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди (Україна),
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (Україна),
Вірменський державний педагогічний університет імені Х. Абовяна (Вірменія),
Батумський державний університет імені Шота Руставелі (Грузія),
Телавський державний університет імені Якова Гогобашвілі (Грузія),
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка (Україна),
Куявсько-Поморська Академія в Бидгощі (Польща)

МЕТОДОЛОГІЯ СУЧАСНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
учасників XXII Міжнародної
науково-практичної конференції
(26–27 лютого 2026 р., м. Харків)

Електронне видання

Харків
2026

УДК [37:001]«20»

*Рекомендовано редакційно-видавничою радою Харківського національного
педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (протокол № 6 від 17.06.2026 р.)*

Методологія сучасних наукових досліджень : збірник наукових праць учасників
XXII Міжнародної науково-практичної конференції (26–27 лютого 2026 р., м. Харків)
[Електронне видання] / за наук. ред. К. Юр'євої. Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2026.
971 с. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.21268000>

Мови видання: українська, англійська, грузинська, польська

Для наукових працівників, викладачів закладів вищої освіти, учителів, вихователів, здобувачів вищої освіти.
Може використовуватись у навчальному процесі на всіх рівнях вищої освіти.

Усі статті пройшли рецензування, зберігають авторську редакцію. Всю відповідальність за зміст публікацій,
достовірність інформації і даних, коректність цитування та посилань, дотримання норм академічної доброчесності
несуть автори.

Організаційний комітет конференції:

Юрій БОЙЧУК – голова організаційного комітету, доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України,
ректор Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (Харків, Україна)

Світлана БЕРЕЖНА – заступник голови організаційного комітету, доктор філософських наук, професор,
проректор з наукової, інноваційної та міжнародної діяльності Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди (Харків, Україна)

Майя БОЛКВАДЗЕ – доктор філологічних наук, асистент-професор департаменту педагогічних наук
Батумського державного університету імені Шота Руставелі (Батумі, Грузія)

Людмила ГАВРІЛОВА – доктор педагогічних наук, професор, незалежний дослідник (Аахен, Німеччина)

Микола ДАНИЛЮК – доктор філософії з педагогіки, доцент, доцент кафедри музичного мистецтва
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (Харків, Україна)

Далі ДОБОРДЖГІНІДЗЕ – доктор філологічних наук, асистент-професор Департаменту європейських студій
Батумського державного університету імені Шота Руставелі (Батумі, Грузія)

Владімір КАРАПЕТЯН – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри вікової та педагогічної
психології Вірменського державного педагогічного університету ім. Х. Абовяна (Єреван, Вірменія)

Алла СОКОЛОВА – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри музичного мистецтва
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (Харків, Україна)

Лела ТАВДГІРІДЗЕ – доктор педагогічних наук, професор, професор департаменту педагогіки Батумського
державного університету імені Шота Руставелі (Батумі, Грузія)

Марина ТКАЧЕНКО – кандидат педагогічних наук, доцент, координатор наукової роботи факультету мистецтв
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (Харків, Україна)

Володимир ФОМІН – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету мистецтв Харківського
національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (Харків, Україна)

Нато ШЕРОЗІЯ – доктор педагогічних наук, асоційований професор департаменту педагогічних наук
Батумського державного університету імені Шота Руставелі (Батумі, Грузія)

Катерина ЮР'ЄВА – заступник голови, вчений секретар організаційного комітету, доктор педагогічних наук,
професор, професор кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди (Харків, Україна)

Олександра ЯНКОВИЧ – доктор габілітований, професор, завідувач кафедри педагогіки дошкільної та
початкової освіти Куявсько-Поморської Академії (Бидгощ, Польща)

[Creative Commons Attribution
NonCommercial 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

Редакційна колегія:

Катерина ЮР'ЄВА – науковий редактор, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (Харків, Україна)

Далі ДОБОРДЖГІНІДЗЕ – доктор філологічних наук, асистент-професор Департаменту європейських студій Батумського державного університету імені Шота Руставелі (Батумі, Грузія)

Володимир КАРАПЕТЯН – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри вікової та педагогічної психології Вірменського державного педагогічного університету ім. Х. Абовяна (Єреван, Вірменія)

Аліна КРИВОБОКОВА – редактор редакційно-видавничого відділу Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (Харків, Україна)

Тамар МІКЕЛАДЗЕ – доктор педагогічних наук, асоційований професор, завідувач департаменту освітніх наук, Телавський державний університет імені Якова Гогобашвілі (Телаві, Грузія)

Алла СОКОЛОВА – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (Харків, Україна)

Володимир ФОМІН – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету мистецтв Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (Харків, Україна)

Олена ШАПОВАЛОВА – начальник редакційно-видавничого відділу Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (Харків, Україна)

Олександра ЯНКОВИЧ – доктор габілітований, професор, завідувач кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти Куявсько-Поморської Академії (Бидгощ, Польща)

ЗМІСТ

Зміст	4
НАУКА, ОСВІТА, КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО В ЧАСИ ВІЙНИ ТА В МОДЕЛЯХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ	12
Атрохов А. Взаємодія оборонного та цивільного наукових секторів: синергетична роль Національної ради України з питань розвитку науки і технологій та Національного фонду досліджень України в системі воєнно-наукових досліджень Міністерства оборони України	13
Батаєва К., Батаєва О. Тривале онлайн-навчання та кар'єрні очікування студентів-вокалістів під час війни	16
Бідюк Д. Професійна незламність педагогів-хореографів у воєнний час: освітні, психологічні та кроскультурні виміри	18
Близнюк Т., Торгашева К. Вплив війни та повоєнного стану на дизайн логотипів	21
Бородіна О., Шевченко О. Роль фізичної культури у формуванні культури безпеки життєдіяльності молоді в умовах воєнних ризиків	24
Василенко О. Основні підходи до вивчення стресу та толерантності до невизначеності в умовах кризового періоду: теоретичний аспект	27
Внукова Н. Значення наукової діяльності при дистанційній формі вищої освіти рівня магістр	32
Kinas I. Emotional intelligence as a factor of psychological resilience of higher education students of various specialties in conditions of martial law	34
Красильникова І., Глуханюк В. Методологічні аспекти формування інформаційно-культурної безпеки України засобами мистецької освіти в умовах війни	37
Кузнichenko O., Узун А. Міжнародна система захисту прав людини в умовах війни та повоєнного відновлення	40
Лебедик Л. Психологічний супровід розвитку дитини раннього та дошкільного віку як технологія роботи практичного психолога в часи війни та в моделях повоєнного відновлення	43
Левицький В. Культура як інструмент спротиву під час війни	49
Марущак О., Будикіна Б. Декоративно-ужиткове мистецтво як засіб підтримки ментального здоров'я здобувачів освіти в контексті травмоінформованого підходу	52
Переверзєва О. Музикотерапія у кризових ситуаціях сьогодення	59
Семеновський А. Адаптація міжнародних програм співпраці у процесі формування інклюзивного міського простору в Україні	61
Сеньовська Н., Скуратко Т. «Уроки людяності» Олени Хмельницької: методика формування ціннісних орієнтацій сучасних українців	64
Сіньова Л. Зміни державної допомоги при народженні дитини у 2026 році	67
Сокур О., Клименко О. Бібліотечна мережа Національної академії наук під час війни за незалежність України	72
Сторожук О., Сторожук І. Актуальні питання розвитку освіти і науки у повоєнній Україні крізь призму новітнього менеджменту в епоху штучного інтелекту	79
Стрельников В. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти як перспективний напрямок діяльності Академії неперервної освіти в часи війни та в моделях повоєнного відновлення	84
Чайковська Г. Роль освіти у забезпеченні сталого розвитку суспільства в умовах війни	89
Чуб І. Концептуальні засади національної стійкості Нідерландів	93
Шершньова О. Культура мовлення як чинник національної стійкості в умовах війни та повоєнного відновлення України	96
Шершова Т. Концертна діяльність під час війни: між арт-терапією та культурною дипломатією	102
Шимкова І., Цвілик С. Цифровізація музейних фондів як засіб превентивного збереження культурного коду України	107
Янкович О., Кузьма І. Попередження «синдрому дефіциту природи» у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в умовах сучасних суспільних викликів	113
ШЛЯХИ ІНТЕГРАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНИХ СИСТЕМ ОСВІТИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ	116
Богашко О., Богашко І. Європейський вектор модернізації системи розвитку кадрового потенціалу публічної служби	117

Darmofal E. The greening of higher education as a vector for European integration and the implementation of the sustainable development goals.....	126
Коноваленко Т. Синергія міжнародної співпраці у розбудові Європейського простору вищої освіти	129
Крутько І. Трансформація моделі професійної підготовки вчителя в умовах європейської інтеграції від предметоцентризму до рефлексивної професійності	135
Lemberskyi O. The role of the English language in the integration of the educational and scientific space	137
Лотфі Гаруді Г. Білінгвальна освіта вчителя як засіб інтеграції національної системи освіти до Європейського освітнього простору.....	139
Мирошниченко М. Європейські вектори професійної підготовки керівників оркестрових колективів у системі вищої педагогічної освіти	141
Осипова Н., Євтухова Т. Роль позашкільної освіти у формуванні медіаграмотності українських дітей-переселенців у Литві	146
Підлужна О. Реформування вищої освіти України в умовах євроінтеграції: стратегічні пріоритети системної модернізації	152
Тарасенко Г. Роль культурного діалогу європейської та східної систем освіти в екологізації суспільного мислення	156
Умрихіна І. Гармонізація методів професійної підготовки фахівців зв'язку із вимогами Європейського освітнього простору	159
ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	161
Гарашук О., Анісімов В. Фундаменталізація вищої освіти України в умовах розвитку інформаційно-цифрових технологій	162
Dobryden O. Comparative approach as a methodological basis of socio-philosophical research into the peculiarities of health preservation in consumer society.....	165
Іскерський І. Наукові підходи до дослідження компетентності у часі майбутніх фахівців соціономічних професій	167
Кіблик Д. Філософський вимір сучасних наукових досліджень: епістемологічні та аксіологічні виклики	171
Сас Н. Самоізоляція та «безперервна концентрація» як засоби появи нових ідей	173
Сікорська І. Філософсько-правовий аспект соціальної відповідальності в діяльності фахівця соціальної сфери	176
Ящишина І. Наукові дослідження у проєктній діяльності.....	179
СИСТЕМА ПРИРОДНИЧО-НАУКОВИХ МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ І МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ В ТЕХНІЧНИХ НАУКАХ, НОВІТНІ РЕЗУЛЬТАТИ В ГАЛУЗІ	182
Batyuk L., Masych V. Experimental and descriptive approaches to STEM education in physics: a comparative analysis of the USA and Ukraine	183
Бігун О. Агрогенна та воєнно-техногенна деградація фізичних властивостей орних ґрунтів України	186
Буднік С. Зміна акцентів при формуванні структурного простору населених місць та територій землекористування через кліматичні виклики	189
Кузнєцов П., Бедункова О. Атрибуція впливу важких металів на порушення біогеохімічних циклів вуглецю, азоту та фосфору	191
Пюрко О., Арабаджи-Тіпенко Л. Трансформаційні тенденції розвитку медико-біологічних і природничих наук у сучасному цифровому просторі	195
Ромашко І., Кутельмах А. Методологія та стандартизація досліджень у харчових технологіях: харчові добавки в м'ясних системах.....	198
СИСТЕМА МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ В СУСПІЛЬНИХ ТА ЕКОНОМІЧНИХ НАУКАХ І НОВІТНІ РЕЗУЛЬТАТИ В ГАЛУЗІ	200
Балан В. Fuzzy SWOT-аналіз у формуванні стратегій підприємства	201
Бицюра Ю. Нераціональна поведінка споживачів: сутність, причини, методологія дослідження.....	205
Будякова О. Методологічні основи дослідження біоекономіки	211
Васильєв С. Мультиплікативний ефект у сфері судочинства: постановка проблеми	217
Верховод І. Екосистема соціального середовища: теоретико-методологічні засади та еволюція концептуальних підходів.....	221
Возняк О. Професійна підготовка майбутніх юристів до захисту прав інтелектуальної власності в ІТ галузі.....	226
Даниленко О., Литвин К. Методичні підходи до визначення потреби в персоналі в умовах трансформації ринку праці	228
Жибер Т. Кібернетичний підхід у дослідженні управління публічними фінансами	230

Кондратенко В. Методологія дослідження адміністративно-правових засобів забезпечення прав людини і громадянина	232
Корват О. Методи дослідження правового забезпечення у державному регулюванні економіки.....	235
Микитенко В. Інституційна резистентність і архітектоніка гібридного сценарію повоєнного розвитку: методологічний вимір	237
Микитенко В., Шелудько Н. Демографічно-трудова атрофія та її вплив на процеси розвитку: методологічні аспекти.....	240
Міняйло А., Міняйло Н., Дмитренко Л. Вплив на довкілля викидів шкідливих речовин, пов'язаних з концентрацією, переміщенням і розташуванням російських збройних сил	244
Нікішина О. Методологічні положення діагностики динаміки систем агропромислових ринків в умовах загроз ..	248
Осадчий М. Методи оцінки економічної ефективності інвестицій у транспортну інфраструктуру: приклад морських портів	254
Полесов С. Стан дослідження проблеми соціальної держави Україна.....	257
Ryabokon I. Methodological basis for formation of socially oriented digital HR ecosystems in the post-war period.....	261
Швайка Д. Методологічні засади класифікації адміністративно-правових процедур взаємодії суб'єктів публічної влади й громадян у вітчизняній безпековій сфері	263
Швиденко Д. Правовий статус третіх осіб у договорах корпоративного типу	266
Шиманський Є. Конституційний контроль як механізм захисту конституційного ладу	271
Шипоша Алла. Формування самостійного інституту нотаріату в Західній Європі в умовах Нового часу.....	273
Шипоша Артем. Давньоримська політико-правова традиція в осмисленні концепції справедливої війни (Цицерон, Юлій Цезар, Тацит, Сенека, Марк Аврелій)	275
МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ В ПЕДАГОГІЦІ ТА ПСИХОЛОГІІ	
І НОВІТНІ РЕЗУЛЬТАТИ В ГАЛУЗІ	278
Андрусик А. Особливості правової підготовки учнів закладів професійно-технічної освіти.....	279
Бабовал Н. Ефективні освітні інструменти в професійній діяльності сучасного педагога.....	281
Баратюк А. Зв'язок емоційного стану та відчуття присутності у віртуальній реальності	284
Білан Н. Методологічні орієнтири іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти.....	290
Білик В., Ялліна В. Сторітелінг як засіб формування емоційно-ціннісного ставлення до педагогічної діяльності.....	296
Бондар В. Методологічний інструментарій діагностики здоров'язбережувальної компетентності учнів з особливими освітніми потребами	299
Бопко І. Особливості іншомовної підготовки майбутніх фахівців дошкільної та початкової освіти.....	302
Васильєва О., Янсун Ю. Професійна майстерність вчителя музичного мистецтва у вимірі акмеологічного підходу: роль музично-інструментальної підготовки	306
Велічко Г. Девікімізація як фактор збереження і підтримання ментального здоров'я особистості.....	312
Вертелецька В., Співак Л. Методологічні засади дослідження ресурсів посттравматичного зростання в умовах воєнного стану.....	314
Воровка М. Формування здоров'язбережувальної компетентності дорослих у системі освіти: педагогічні умови.....	317
Гальчич І. Педагогічні умови формування медіаційних навичок майбутніх соціальних працівників у процесі практичної підготовки	319
Герасименко Л. Методологія дослідження особистості підлітків з проявами невротизації у психологічному спектрі.....	323
Дичук Т. Форми інтеграції знань учнів з інформатики та гуманітарних дисциплін у закладах професійно-технічної освіти	329
Дідик Н., Березенко М. Корекція пам'яті молодших школярів засобами мнемотехніки	331
Дідик Н., Дриль Д. Дослідження стресостійкості вихованців ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою	333
Дороніна Т., Побоча Т. Методологічна реконструкція як спосіб історико-педагогічного пізнання освітніх трансформацій.....	336
Калюжка Н. Структурні компоненти комунікативно-цифрової компетентності в контексті гібридного навчання майбутніх учителів початкової школи.....	339
Когут І. Можливості моделювання процесу формування загальних компетентностей майбутніх бакалаврів права.....	343

Кожевникова А. Партнерство та інноваційна культура як стратегічні засади викладання вибіркового компоненту «освітній менеджмент» для здобувачів III рівня вищої освіти	345
Косс В. Психологічна підтримка та розвиток професійної стійкості фахівців сектору безпеки і оборони України	348
Кравченко В. Проблемно-орієнтоване навчання в системі вищої освіти: структура і педагогічні принципи.....	351
Красницький В. Шляхи формування проблемно-пошукової компетентності у процесі професійної підготовки майбутніх молодших бакалаврів комп'ютерних наук.....	354
Кривобок К., Виноградська А. Психологічні механізми формування лідерства та адаптації персоналу в кризових умовах воєнного часу: емоційний інтелект як ключовий ресурс.....	356
Кругленко Л. Методологічні орієнтири компаративних досліджень у педагогіці	361
Lemberskyi O. Research methods for pedagogy	363
Листопад О., Листопад Н. Порівняльно-педагогічний підхід як метод дослідження європейських освітніх практик.....	366
Лобачова І. Компетентнісний підхід до викладання англійської мови в початковій школі засобами цифрових технологій.....	372
Мардарова І., Гуданич Н. Методологічні аспекти підготовки студентів до валеолого-педагогічної діяльності в закладах дошкільної освіти	375
Метко А. Умови і методи розвитку творчого мислення студентів на заняттях з художнього проектування	381
Mikeladze T. How has AI been researched and implemented in education in Georgia? (Literature review).....	384
Modebadze N., Nakhutsrishvili N., Dzumukashvili S., Mikeladze T., Gigauri A., Gabashvili N. Exploring project-based learning at the primary level: a case of Georgian primary schools.....	387
Овчаренко О. Інтегративна методологія дослідження гендерного аспекту шкільної освіти в Україні	392
Огнева А. Система методів дослідження соціального інтелекту студентів ІТ-спеціальностей	394
Осадчий М. Розвиток професійної мотивації у студентів економічних спеціальностей: сучасні методи дослідження та практичні рекомендації	396
Пивоваров О. Використання кейс-методу у дистанційній формі освіти	399
Радченя І., Храброва А. Екологічне виховання молодших школярів на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ»	402
Самойленко Н. Цифрова трансформація методології формування педагогічного професіоналізму: від традиційних моделей до адаптивного навчання.....	404
Слободенюк О. Ідеї рівного доступу до навчання як об'єкт педагогічного дослідження.....	407
Соколова А., Штанкевська Т. Поняття «мистецький проєкт» у мистецько-педагогічному дискурсі.....	409
Стрілець О., Генесіран М. Образотворче мистецтво як чинник духовно-морального розвитку української молоді.....	416
Федюніна О. Інноваційні методи дослідження ціннісного компоненту підготовки сучасного вчителя-філолога ..	420
Христова Т., Пюрко В. Трансформація фізкультурної освіти в умовах цифровізації та суспільних викликів	425
Чайка Т. Інтерактивна модель організації навчальної практики з фінансового обліку у фаховій передвищій освіті	428
Шепілев Д. Кластеризація дидактичних підходів у підготовці вчителів інформатики до іммерсивних технологій..	430
Шквир О. Методи педагогічного дослідження в роботі вчителя сучасної початкової школи.....	432
Юр'єва К., Божко Д. Народні ударні та шумові інструменти на уроках музичного мистецтва в школі.....	435
СИСТЕМА МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ, ГРОМАДЯНСЬКОЇ, МІЖКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ ТА ВОЄННО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ.....	442
Ємельяненко Г., Абизова Л. Методологія філософії освіти і права у вихованні національної ідентичності.....	443
Zubitashvili T. Modern challenges of military tourism in Georgia	445
Костинюк В. Структурні компоненти та критерії сформованості національної самосвідомості студентської молоді	451
Lekiasvili D., Zubitashvili T. How did military medicine develop and what connection might it have with military tourism	453
Морозов О. Оцінювання якості підготовки військових фахівців на основі компетентнісної моделі	456
Морозов О. Удосконалення підготовки здобувачів освітнього ступеня доктора філософії в ад'юнктурі ВВНЗ	459
Навроцька О. Роль громадських організацій у самореалізації жінок	461
Олійник Л., Аксанов Т., Гнесь Б. Управління якістю вищої та професійної військової освіти: педагогічний вимір проблеми	466
Приполова Л. Окремі аспекти оптимізації наукової та науково-технічної діяльності у сфері оборони України....	472
Сіньова Л. Державна політика у сфері соціального захисту ветеранів та членів їх сімей.....	475

Старжець В. Активні методи навчання як ефективний чинник формування громадянської компетентності учнів	478
Тушева В. Міжкультурна освіта у мистецькій проєкції	481

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ В МОВОЗНАВСТВІ ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВІ І НОВІТНІ РЕЗУЛЬТАТИ В ГАЛУЗІ .....

484

Вялих І. Методологічні засади дослідження мови в сучасній лінгвістичній науці	485
Калінер Ю. Дискурсивні стратегії маніпулятивного впливу та механізми їх деконструкції	488
Kozii O. Using AI learning a foreign language for professional purposes.....	490
Konovchenko O. Integrative methods of text analysis within the paradigm of cognitive-discursive linguistics.....	492
Насакіна С. Сучасна фразеологія в Україні та світі: методологічний інструментарій	495
Ніколаєску Е. Інструментарій дослідження енантіосемії.....	497
Турчанінова Д. Корпусні та лінгвостатистичні методи у дослідженні китайської мовної системи	499
Фірсова І. Кероване вивчення мови в контексті когнітивного підходу до навчання іноземних мов	502
Зимомря М., Якубовська М. Формування національної ідентичності як основа феномену життєстійкості: на прикладі поезій Олеси Біка	505

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ В ГУМАНІТАРНИХ НАУКАХ

ТА МИСТЕЦТВОЗНАВСТВІ. НОВІТНІ РЕЗУЛЬТАТИ В ГАЛУЗІ .....

513

Абизова Л., Ємельяненко Г., Ківін О. Методологічні зрушення в сучасних соціально-філософських дослідженнях	514
Blyznyuk T., Mandrykova M. Features of the creation of the still life series “rural motifs” in graphics and mixed techniques	517
Винничук С. Потенціал інноваційних технологій у формуванні рефлексивної компетентності здобувачів вищої освіти	520
Гадинко О. Історична хронологія та генеалогія як засіб пізнання минулого краю (на прикладі міста Сторожинець у XV–XX століттях: загальний огляд).....	526
Kebadze M. Modern scientific research methodology on the example of Georgia: perspectives for integrated development of education and tourism	531
Ківін О. Методологічні засади дослідження дискурсу ідентичності	537
Колодяжний М. Діалектичний закон взаємного переходу кількісних і якісних змін як методологічний базис кримінологічної комплексності	539
Кусков М. Художнє дослідження та концепція мистецтва як виробництва знання	542
Maistrenko O. Methodological principles of developing territorial community identity: art history and design analysis .	544
Мартинюк А. Становлення категоріальної сутності диригентсько-хорової педагогіки як галузі наукового пізнання	547
Мартинюк Т. Українська музична культура XIX століття в контексті процесів національного відродження.....	553
Миронець Н. Генеалогічні дослідження як інструмент вивчення соціальної пам'яті та родової ідентичності	559
Семерніна І. Специфіка методичної роботи концертмейстера на заняттях з постановки голосу в педагогічному університеті	561
Чаєнкова О. Сучасні методи викладання лексики у технічних ЗВО	565

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У НАУЦІ, ОСВІТІ, МИСТЕЦТВІ .....

569

Апшай М. Цифровізація юридичної освіти у фахових коледжах: роль технологій штучного інтелекту	570
Бондар Ю. Цифрові комунікаційні платформи та їх роль у стратегічному менеджменті репутації.....	573
Бородавка О., Бондаренко Н. Цифрові технології та штучний інтелект у дошкільній освіті.....	576
Бондаренко Р., Єфременко А. Edutainment для фізичного виховання та спорту	578
Halushchak O. Use of case method in training of specialists in economic specialties.....	582
Герасимів З. Цифрові трансформації у професійній підготовці фахівців сфери туризму	584
Грех А. Принципи інтегративного навчання інформатики у закладах загальної середньої освіти.....	588
Гришко С., Левада О., Непша О. Використання цифрових технологій у навчанні географії (на прикладі платформи LearningApps)	591
Держило Ю. Особливості розвитку педагогічної компетентності викладачів ІТ-технологій у закладах вищої освіти	594

Dmytrenko Y. Methodological aspects of integrating artificial intelligence into Ukrainian language instruction at a technical university: a case study of the National Aerospace University "Kharkiv Aviation Institute"	596
Душкін С. Імітаційне моделювання кліматичної політики: реалізація командного кейс-методу в умовах віртуальної аудиторії.....	600
Карабін О. Інтеграція технологій штучного інтелекту у формування професійної компетентності майбутніх учителів інформатики в системі неперервної освіти	606
Кібаленко В. Розвиток ініціативності та креативності майбутніх педагогів у процесі використання AR і VR.....	611
Ковтанюк І. Оцифрування документів у хмарних сервісах як складова цифровізації інформаційних процесів (на прикладі Google Workspace).....	614
Кодола Р. Використання штучного інтелекту для формування професійно орієнтованої англомовної компетентності курсантів	617
Колгатіна Л., Коляда А. Формування самоосвітніх умінь учнів засобами штучного інтелекту в контексті таксономії Блума	619
Королєвська Т. Особливості роботи концертмейстера над вокальними вправами з постановки голосу майбутнього вчителя музики в умовах цифрового навчання	624
Крикавський О. Особливості впровадження технологій штучного інтелекту в позашкільній освіті (з досвіду роботи керівників гуртків бродівського центру науково-технічної творчості учнівської молоді).....	627
Кузніченко О., Довга К. Штучний інтелект у трудових відносинах: правове регулювання, переваги та виклики.....	630
Levkin D. Problems and prospects for the application of information technologies in higher education in Ukraine	633
Levkovets N. Implementing artificial intelligence for the optimization of accounting and analytical processes.....	635
Li Yabin. The application of digital technology and artificial intelligence in education and art fields	637
Livenko A. Digital technologies, artificial intelligence, and investment in the development of modern education.....	641
Лісецька І., Левко В., Йосипенко Л. Цифрова трансформація освітнього середовища ІФНМУ	644
Матвєєва І. Особливості організації інклюзивного навчання та соціальної інтеграції в закладах позашкільної освіти із використанням інструментів штучного інтелекту	647
Медведева М. Цифрові платформи та сервіси як засіб методичної підтримки STEAM-підготовки майбутніх учителів	649
Михайлицька О., Лучка І., Олійник Х., Пітула В. Вплив штучного інтелекту на методологію наукових досліджень у харчовій галузі	652
Муртазієв Е., Христовой Д. Цифрові технології та штучний інтелект як інструменти підвищення якості професійної підготовки здобувачів освіти в умовах трансформації освітнього простору	655
Негребецький В. Відеоспостереження як метод дослідження в превентивній поліцейській діяльності	658
Нешко С., Зроднікова К., Єгоркіна Д. Цифрові технології в освіті: нові перспективи і нові виклики	660
Остапйовська І. Роль культури інформаційної діяльності у математичній підготовці майбутніх учителів початкових класів	662
Петрусь О., Ліпкевич О. Особливості використання інструментів штучного інтелекту Notebook LM в умовах змішаного навчання студентів фахового педагогічного коледжу	668
Радюк В. Медіаграмотність як складова професійної підготовки майбутнього вчителя в умовах цифровізації... ..	674
Сахацька О. Ризики заборони ШІ в освітньому процесі: чому студентам потрібна ШІ-освіта	677
Смірнова О. Практичний досвід інтеграції інструментів штучного інтелекту у процес навчання англійської мови майбутніх офіцерів	681
Соловей І. Цифрова трансформація інтелектуальної та творчої діяльності: роль штучного інтелекту	683
Степанюк А. Штучний інтелект: виклики для природничої освіти.....	688
Стовба Т., Бондаренко Д. Цифровий простір як мейнстрім підготовки судових офіцерів до безпечних та екологічних морських перевезень.....	691
Сторожук О., Заярнюк О., Скібіцький О., Величко Д. Цифрові комунікації і корпоративна освіта як синергійна сила розвитку консалтингу у публічному управлінні	696
Терменжи О. Тріада СЗ у системі підготовки педагогів в умовах цифрової трансформації освіти.....	702
Тимошук О. Дидактична трансформація формування радіаційної грамотності в умовах інтеграції штучного інтелекту в цифрове освітнє середовище.....	705
Тітова Л. Можливості платформи Promova у формуванні іншомовної компетентності здобувачів вищої освіти ..	709
Khallo O. Use of digital technologies in the process of training future doctors.....	712
Tsotniashvili Z. Methodological challenges of integrating GenAI into media coverage of armed conflicts: ethical and practical dimensions	715
Чинченко С. Адміністративно-правове регулювання ризиків використання штучного інтелекту в освітній та науковій сферах.....	721

Швець А. Інтелектуалізація логістичних процесів: глобальні тренди та досвід впровадження ШІ-технологій	723
Шишкарьова О. Штучний інтелект та цифрові технології як каталізатор трансформаційних процесів у науці та освіті	726
Шленьова М. Using AI chatbots to organize independent study for future LIS specialists at a technical university	728
Ялова А. Персоналізація навчання англійської мови засобами ШІ: адаптивні завдання для розвитку міжкультурної компетентності	734
ПЕРШІ КРОКИ В НАУЦІ	736
Від Організаційного комітету	737
Антипенко М., Вайда Т. Методи навчання та виховання здобувачів вищої освіти в системі базової загальної середньої підготовки (на прикладі закладу вищої освіти МВС України)	738
Антонюк А., Бєлова О. Шляхи формування лексичної системності у дітей старшого дошкільного віку через мнестичні функції	745
Апшай В., Чередник Л. Забезпечення академічної доброчесності у закладах вищої освіти України та ЄС	750
Бабенко О. Нейропсихологічні механізми музичного мистецтва як чинника формування резильєнтності особистості в умовах війни та повоєнного відновлення	753
Бєлова Р., Калинюк Т. Функційність мовлення та метакогнітивні механізми формування умінь читання іноземною мовою	756
Вегера О., Бєлова О. Вплив психолого-педагогічних чинників на розвиток зв'язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку з порушеннями мовлення	761
Ворожейкіна В., Бєлова О. Науково-теоретична площина вивчення зорової перцепції у дітей з порушеннями мовлення	765
Галушак А., Лень А. Цифрові освітні середовища і генеративні інструменти штучного інтелекту як засіб гейміфікації навчання	769
Голубок М., Остапівська І. Використання засобів штучного інтелекту в сучасній початковій освіті	772
Гусар В. Розвиток soft skills у структурі професійної ідентичності та психологічної безпеки фахівця	775
Гуцалюк Т. Періодизація розвитку технологій формування критичного мислення в початкових школах України (1985–2025)	777
Dzamakashvili T., Gigilashvili A., Kabadze M. The Lost Generation and the education crisis after World War I	780
Дишко С., Бєлова О. Науково-теоретичний погляд на проблему розвитку зорової уваги у дітей молодшого шкільного віку	783
Дубина М., Свиріпа Л. Сторітелінг на заняттях української мови як засіб розвитку комунікативної компетенції сучасних здобувачів освіти	788
Єрмолаєв А., Чередник Л. Підвищення ефективності освітнього процесу в закладах вищої освіти як проблема сьогодення	793
Завінська А., Чайковська Г. Інтеграція принципів сталого розвитку в освітню діяльність закладів дошкільної освіти	795
Задорожна К., Тулученко Г. Методика трансформації олімпіадних задач з математики в дослідницькі проекти студентів	799
Клівець В., Іваннікова О. Правописна компетентність як фундамент професійної впевненості та риторичної свободи майбутнього педагога	805
Клюшніченко Д., Артеменко Л. Методи дослідження споживчої поведінки в умовах цифрової економіки	808
Ковалів Ю., Мазурак О., Мазурак Р. Управління відходами та екологічна поведінка суспільства	811
Когут А. Поняття гуманності та її значення у становленні молодших школярів	815
Кожевник С. Формування критичного мислення у студентів мистецьких спеціальностей закладів вищої освіти	818
Козак М., Петрусь О. Технологія емоджі як засіб формування емоційного інтелекту на уроках англійської мови в початковій школі	820
Кривошея К., Світлична Н. Особливості емоційної сфери здобувачів вищої освіти в умовах воєнного стану ...	826
Кучер Д., Бєлова О. Науково-теоретичний погляд на проблему аналітичного мислення у здобувачів початкової освіти	829
Ляшенко О., Тищенко В. Штучний інтелект у сфері фізичного виховання та спорту: від технологічної революції до антропоцентричного симбіозу	834
Maisuradze R. Key challenges of legal regulation of artificial intelligence in the modern world	838
Маляр А., Бєлова О. Теоретичні основи вивчення пам'яті у здобувачів початкової освіти з порушеннями мовлення	842
Мельничук Х. Аналіз природної мови у психологічних дослідженнях: перспективи й обмеження	846

Nazghaidze S., Maisuradze S., Tkavadze A., Kebabze M. Cultural memory and education: historical dimensions and modern interpretations.....	853
Нестеренко А., Соколенко Д., Цимбал Н. Інтеграція БПЛА у транспортно-логістичні системи України.....	857
Неткал А. Лінгвостилістичні параметри дослідження художнього дискурсу	863
Ніколайчук А., Мілевська О. Порівняльна характеристика різних видів фонематичного аналізу у дошкільників з загальним недорозвитком мовлення.....	866
Ніколішина Д., Бєлова О. Науково-теоретичний погляд з розвитку логічного мислення в дітей з порушеннями мовлення.....	872
Павленко Л. Методи попередження та профілактики професійної деформації вчителів	876
Павлова О., Вайда Т. Методи, прийоми та способи формування військових і національно-патріотичних якостей студентів у процесі їх базової загальновійськової підготовки.....	879
Перекотієнко О. Теоретичні засади використання декламування для формування емоційно-комунікативної компетентності здобувачів початкової освіти	885
Правник Д., Бєлова О. Науково-теоретичне висвітлення проблеми розвитку пам'яті у дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення	887
Прилуцька Т. Дидактичний потенціал технологій штучного інтелекту у підвищенні навчальної мотивації учнів під час вивчення історії та географії у ЗЗСО.....	891
Проценко О., Кирєєва І. Специфіка сучасних міжбюджетних відносин.....	897
Sabanadze I., Chikadze T., Kebabze G., Kebabze M. Istorical heritage and tourism education: integrating culture, history, and school learning	899
Сарбєй С., Кирєєва І. Питання визначення банківських ресурсів	903
Ситник В., Світлична Н. Емоційне вигорання як показник порушення ментального здоров'я працівників сфери освіти	905
Сіренко К. Дизайн емпіричного дослідження проблеми зниження проявів фрустрованості здобувачів вищої освіти в процесі застосування адаптивних копінг-стратегій.....	908
Сіренко М. Феномен хронічного стресу в українському суспільстві: психологічні ефекти та механізми відновлення ментального здоров'я	912
Скибінська А., Чайковська Г. Дидактична гра як засіб реалізації цілей сталого розвитку в закладі дошкільної освіти	914
Слищенко І. Мобільні технології як засіб формування навчальної мотивації здобувачів початкової освіти.....	919
Смаль О., Пастущак Т. Потенціал корпусних технологій в галузі мовознавства та літературознавства.....	921
Соколенко Д., Ярова Д., Іваненко Л. Використання штучного інтелекту в управлінні ланцюгами постачання... ..	926
Соловей С., Кириченко Ю. Поняття «фінансова стійкість банку» та фактори, що на неї впливають	931
Твердохліб О., Лень А. Методичні аспекти навчання учнів основам проєктування інформаційних систем із використанням елементів UML.....	934
Тоценко А., Грицук Ю. Розробка структури бази даних багатомовного словника фразеологічних одиниць	938
Усата А., Мілевська О. До проблеми дослідження синтаксичних умінь у дошкільників з порушеннями мовлення.....	944
Фіньк Є. Психолого-педагогічні умови адаптації першокласників до навчання у школі.....	948
Чехичин А., Кириченко Ю. Проблеми розвитку страхового ринку в Україні.....	951
Чирук Т., Остапівська І. Особливості інформаційної діяльності сучасних здобувачів початкової освіти	954
Чуба П., Бєлова О. Науково-теоретичний аналіз вивчення ейдетичної пам'яті в дітей з порушеннями мовлення.....	957
Щербакова Ю., Бєлова О. Аудитивна класифікація предметів дітьми старшого дошкільного віку з порушеннями мовлення.....	961
Яценко С., Бєлова О. Дескрипція словесно-логічного мислення здобувачів освіти початкових класів з порушеннями мовлення.....	966

Олексій ЛИСТОПАД

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри дошкільної педагогіки
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

Наталя ЛИСТОПАД

кандидат педагогічних наук, викладач,
Комунальний заклад «Одеський педагогічний фаховий коледж»
м. Одеса, Україна

ПОРІВНЯЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ПІДХІД ЯК МЕТОД ДОСЛІДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ОСВІТНІХ ПРАКТИК

Анотація. У статті розкрито сутність порівняльно-педагогічного підходу як ефективного методологічного інструменту дослідження європейських освітніх практик. Обґрунтовано його значення для виявлення спільних і відмінних тенденцій розвитку освітніх систем країн Європейського Союзу. Акцентовано увагу на можливостях використання результатів порівняльного аналізу для модернізації національної системи освіти в умовах євроінтеграції.

Ключові слова: порівняльна педагогіка; європейські освітні практики; методологія дослідження; євроінтеграція; освітні системи.

Abstract. The article reveals the essence of the comparative pedagogical approach as an effective methodological tool for researching European educational practices. Its significance for identifying common and distinctive trends in the development of educational systems in European Union countries is substantiated. Attention is focused on the possibilities of using the results of comparative analysis to modernize the national education system in the context of European integration.

Keywords: comparative pedagogy; European educational practices; research methodology; European integration; educational systems.

Постановка проблеми та її актуальність. У сучасних умовах європейської інтеграції України особливої актуальності набуває наукове осмислення шляхів модернізації національної системи освіти відповідно до вимог Європейського освітнього простору. Реалізація стратегічних орієнтирів освітньої політики передбачає узгодження змісту, форм і методів навчання з європейськими стандартами якості, збереження національної ідентичності та врахування кращих освітніх практик країн Європейського Союзу. У цьому контексті порівняльно-педагогічні дослідження виступають важливим інструментом наукового аналізу й обґрунтування процесів освітніх трансформацій.

Водночас інтеграційні процеси в освіті супроводжуються низкою суперечностей, зокрема між потребою адаптації європейського досвіду та недостатньою методологічною

[Creative Commons Attribution
NonCommercial 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

обґрунтованістю його впровадження в національну освітню практику; між динамічним розвитком європейських освітніх систем і фрагментарністю їх осмислення у вітчизняних наукових дослідженнях; між універсалізацією освітніх стандартів і необхідністю збереження національних особливостей освітнього розвитку. Зазначені суперечності зумовлюють потребу в застосуванні порівняльно-педагогічного підходу як цілісної методологічної основи дослідження європейських освітніх практик.

Аналіз основних досліджень і публікацій. У вітчизняній педагогічній науці проблема порівняльно-педагогічних досліджень має ґрунтовну теоретичну й методологічну базу, що сформувалася в контексті інтеграції України до Європейського освітнього простору. Порівняльна педагогіка розглядається українськими науковцями як самостійний напрям досліджень, спрямований на виявлення закономірностей розвитку освітніх систем, аналіз освітньої політики та інноваційних практик країн Європейського Союзу (Локшина, 2010). У наукових публікаціях простежується зростання уваги до методологічних аспектів компаративного аналізу, зокрема до побудови моделей порівняльно-педагогічних досліджень, визначення критеріїв і показників зіставлення освітніх явищ та процесів (Ващенко, 2024; Першукова, 2016). Водночас дослідники наголошують на ризиках описовості та некритичного запозичення зарубіжного досвіду без урахування національного освітнього контексту (Луговий, Слюсаренко, & Таланова, 2019).

Методологічні засади порівняльно-педагогічного підходу ґрунтовно представлені в працях О. Локшиної (2010), яка аналізує етапи становлення порівняльної педагогіки, її понятійно-категоріальний апарат та сучасні виклики розвитку в умовах глобалізації й європейської інтеграції. Авторка обґрунтовує доцільність поєднання історичного, системного та культурологічного підходів у компаративних дослідженнях. Вагомий внесок у розвиток методології порівняльно-педагогічних досліджень зроблено в роботах О. Першукової (2016) та В. Ващенка (2024), які пропонують авторські методологічні моделі аналізу освітніх тенденцій у країнах Західної Європи та Європейського Союзу, визначають етапи порівняльного аналізу, критерії добору об'єктів дослідження та методи інтерпретації результатів.

Комплексне осмислення інтеграційних процесів у галузі освіти Європейського Союзу представлено в колективних дослідженнях учених НАПН України, у яких розкрито стратегічні пріоритети, сутнісні характеристики та інноваційні освітні практики в межах Європейського освітнього й дослідницького простору (Локшина та ін., 2025; Топузов та ін., 2024). Значна увага приділяється проблемам якості освіти та відповідності національних освітніх систем сучасним і надсучасним вимогам розвитку суспільства знань (Луговий та ін., 2019). Окремий науковий інтерес становлять дослідження, присвячені формуванню професійно-педагогічного світогляду та ментальності майбутніх педагогів, що створює підґрунтя для усвідомленого сприйняття та адаптації європейських освітніх практик у національній системі освіти (Листопад & Мардарова, 2022; Листопад, Мардарова & Листопад, 2024).

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні порівняльно-педагогічного підходу як методу дослідження європейських освітніх практик у контексті інтеграції національної системи освіти до Європейського освітнього простору. Відповідно до мети визначено такі завдання дослідження: розкрити сутність і методологічні засади порівняльно-педагогічного підходу; охарактеризувати особливості його застосування в

аналізі освітніх практик країн Європейського Союзу; визначити можливості використання результатів порівняльного аналізу для модернізації національної системи освіти.

Виклад основного матеріалу. Порівняльна педагогіка як галузь педагогічної науки спрямована на вивчення закономірностей розвитку освітніх систем, процесів і практик у різних країнах шляхом їх зіставлення, аналізу та узагальнення. У науковому дискурсі вона розглядається як інтегративна дисципліна, що поєднує педагогічні, соціокультурні, філософські та історичні підходи до осмислення освіти як суспільного феномена (Локшина, 2010). Основними категоріями порівняльної педагогіки є «освітня система», «освітня політика», «освітні практики», «якість освіти», «інновації в освіті», «трансфер освітнього досвіду», що забезпечують цілісне бачення об'єкта дослідження. Порівняльно-педагогічний підхід у методологічному вимірі передбачає не лише фіксацію подібностей і відмінностей між освітніми явищами, а й виявлення причинно-наслідкових зв'язків, тенденцій і чинників розвитку освіти в конкретному соціокультурному контексті. Такий підхід створює наукове підґрунтя для обґрунтованої адаптації європейських освітніх практик до національної системи освіти з урахуванням її традицій і потреб (Першукова, 2016; Ващенко, 2024).

Методологічну основу порівняльно-педагогічного дослідження становить система взаємопов'язаних принципів. Принцип системності передбачає розгляд освіти як цілісної соціально-педагогічної системи, у якій взаємодіють інституційні, змістові, організаційні та ціннісні компоненти. Принцип культурної зумовленості орієнтує дослідника на врахування національних, історичних і соціокультурних особливостей розвитку освітніх систем, що унеможливорює механічне перенесення зарубіжного досвіду. Принцип історизму забезпечує аналіз освітніх явищ у динаміці їх становлення та розвитку, дозволяючи простежити еволюцію освітніх ідей і практик у країнах Європи. Принцип компаративності полягає у свідомому доборі об'єктів, критеріїв і показників порівняння, що дає змогу виявити як універсальні тенденції, так і специфічні риси розвитку національних освітніх систем (Локшина, 2010; Першукова, 2016).

Порівняльно-педагогічний підхід виконує низку важливих функцій у дослідженні освітніх практик. Пізнавальна функція забезпечує глибоке розуміння сутності та логіки розвитку європейських освітніх систем. Аналітико-діагностична функція дає змогу виявити сильні та проблемні аспекти національної системи освіти у співвідношенні з європейськими стандартами та практиками. Прогностична функція сприяє визначенню перспектив розвитку освіти й можливих напрямів її модернізації в умовах євроінтеграції. Практико-орієнтована функція полягає у використанні результатів порівняльного аналізу для науково обґрунтованого впровадження інноваційних освітніх практик і формування професійної ментальності здобувачів освіти відповідно до європейських цінностей та стандартів якості (Ващенко, 2024; Локшина та ін., 2025). Отже, теоретико-методологічні засади порівняльно-педагогічного підходу забезпечують наукову валідність дослідження європейських освітніх практик і створюють підґрунтя для їх системного аналізу та адаптації в національному освітньому просторі.

Порівняльний аналіз освітніх практик країн Європейського Союзу свідчить про значне різноманіття моделей організації освітнього процесу, що зумовлене історичними, соціокультурними та управлінськими особливостями національних систем освіти. Наприклад, у Фінляндії освіта орієнтована на інтеграцію міжпредметних компетенцій,

розвиток критичного мислення та проєктну діяльність, при цьому зберігається високий рівень автономії шкіл та педагогів. У Німеччині велике значення надається дуальній системі освіти, що поєднує теоретичне навчання з практичною підготовкою на підприємствах, а управління освітою децентралізоване і відбувається на рівні федеральних земель. В Естонії активно впроваджуються цифрові технології та онлайн-платформи, що забезпечують персоналізацію навчання та розвиток цифрових компетенцій учнів.

Спільними рисами для більшості країн ЄС є орієнтація на компетентнісний підхід, забезпечення високої якості освіти та створення умов для академічної мобільності студентів і педагогів (програми Erasmus+). Усі системи підкреслюють важливість навчання впродовж життя, інтеграції формальної, неформальної та позашкільної освіти, а також розвиток інклюзивного освітнього середовища. Водночас простежуються і відмінності. У Франції централізована модель управління освітою забезпечує єдині стандарти викладання, тоді як у Швеції надається широка автономія муніципалітетам і окремим школам у виборі навчальних програм і ресурсів. Підготовка педагогів також різниться: у Фінляндії акцент робиться на педагогічну автономію та дослідницьку діяльність, а в Польщі – на жорсткі стандарти сертифікації та підвищення кваліфікації через державні програми.

Тенденції розвитку європейської освіти, що виявляються у порівняльному аналізі, включають: індивідуалізацію навчання та персоналізацію освітніх траєкторій; інтеграцію формальної та неформальної освіти, розвиток проєктних та міждисциплінарних підходів; цифровізацію освітнього середовища та впровадження дистанційного навчання; фокус на компетенції майбутнього, зокрема критичне мислення, цифрові навички та міжкультурну комунікацію; сприяння академічній мобільності та міжнародній співпраці, зокрема через участь у програмах обміну студентів і педагогів. Порівняльний аналіз демонструє, що, незважаючи на національні особливості, європейські освітні практики мають спільні стратегічні орієнтири, які можуть стати основою для модернізації та адаптації національної системи освіти України з урахуванням її соціокультурних та організаційних особливостей.

Адаптація європейських освітніх практик до національної системи освіти потребує дотримання низки науково обґрунтованих умов, що забезпечують їх ефективний і результативний трансфер. Передусім ідеться про наявність чітко визначеної освітньої політики, зорієнтованої на інтеграцію до Європейського освітнього простору та узгодження національних стандартів із європейськими рамками кваліфікацій і якості освіти. Важливою умовою є методологічна підготовленість педагогічних і управлінських кадрів до сприйняття, осмислення та впровадження європейського освітнього досвіду. Не менш значущою є врахованість соціокультурного контексту функціонування національної системи освіти, збереження національних освітніх традицій і цінностей, а також готовність освітнього середовища до інноваційних змін. У цьому аспекті порівняльно-педагогічний аналіз дає змогу визначити ступінь відповідності європейських освітніх практик національним потребам і можливості їх адаптації без втрати змістової та ціннісної цілісності (Локшина та ін., 2025).

Процес упровадження європейських освітніх практик супроводжується певними ризиками, серед яких найбільш поширеним є механічне копіювання моделей, технологій і стандартів без урахування специфіки національної системи освіти. Такий підхід може призвести до формалізації освітніх реформ, зниження їх ефективності та виникнення суперечностей між задекларованими цілями й реальними результатами освітньої

діяльності. Подолання зазначених ризиків можливе за умови застосування порівняльно-педагогічного підходу як інструменту критичного аналізу й наукового обґрунтування трансферу освітнього досвіду. Йдеться про поетапне впровадження інновацій, пілотування освітніх практик, залучення наукової спільноти до оцінювання результатів та корекції освітніх рішень. Важливим є також розвиток рефлексивної культури педагогів і управлінців, здатних осмислювати європейський досвід крізь призму національних освітніх пріоритетів (Ващенко, 2024; Луговий та ін., 2019).

Порівняльно-педагогічний підхід відіграє вагомую роль у формуванні професійної ментальності здобувачів освіти, оскільки сприяє розвитку критичного мислення, ціннісних орієнтацій і здатності до міжкультурного діалогу. Ознайомлення з європейськими освітніми практиками в порівняльному контексті формує у здобувачів освіти розуміння різноманіття моделей професійної підготовки, стандартів якості та підходів до організації освітнього процесу. Застосування результатів порівняльно-педагогічних досліджень у змісті навчальних дисциплін і освітніх програм сприяє усвідомленню здобувачами освіти власної професійної ідентичності, готовності до академічної мобільності та професійної самореалізації в європейському освітньому просторі.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що порівняльно-педагогічний підхід є ефективним методологічним інструментом аналізу європейських освітніх практик у контексті інтеграції національної системи освіти до Європейського освітнього простору. Узагальнення наукових джерел дало змогу обґрунтувати сутність порівняльної педагогіки, визначити її понятійний апарат, принципи та функції, а також окреслити можливості науково обґрунтованої адаптації європейського освітнього досвіду з урахуванням національних освітніх традицій і соціокультурних особливостей.

Доведено методологічну цінність порівняльно-педагогічного підходу, яка полягає у забезпеченні системного, критичного та контекстуально зумовленого аналізу освітніх явищ і процесів. Застосування цього підходу уможливорює виявлення закономірностей і тенденцій розвитку європейських освітніх систем, мінімізує ризики механічного запозичення освітніх моделей і сприяє прийняттю науково виважених управлінських та педагогічних рішень. Водночас порівняльно-педагогічний підхід виступає важливим ресурсом формування професійної ментальності здобувачів освіти, орієнтованої на європейські цінності, якість освіти та академічну мобільність. Перспективи подальших наукових розвідок убачаємо в поглибленні емпіричних порівняльно-педагогічних досліджень освітніх практик окремих країн Європейського Союзу, розробленні індикаторів ефективності трансферу європейського освітнього досвіду до національної системи освіти.

Список використаних джерел

- Ващенко, В. (2024). Методологічна модель порівняльно-педагогічного дослідження освіти дорослих. *Освітологія*, 13(13), 91–101. <https://doi.org/10.28925/2412-124X.2024.13.9>
- Листопад, О. А., & Мардарова, І. К. (2022). Формування професійно-педагогічного світогляду майбутніх вихователів. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки*, 1(48), 46–55. <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2022-1-48-46-55>
- Листопад, О. А., Мардарова, І. К., & Листопад, Н. Л. (2024). Становлення професійної ментальності здобувачів освіти в освітньому процесі закладів вищої і фахової передвищої педагогічної освіти.

Перспективи та інновації науки (Серія «Психологія», Серія «Педагогіка», Серія «Медицина»), 10(44), 323–335. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-10\(44\)-323-335](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-10(44)-323-335)

Локшина, О. (2010). Порівняльна педагогіка: здобутки двохсотлітнього розвитку та сучасні проблеми. *Порівняльно-педагогічні студії*, (3–4), 6–15. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/7091/1/18334-27205-1-SM.pdf>

Локшина, О., Сисоєва, С., Борисенко, І., Вороніна-Пригодій, Д., Глушко, О., Джурило, А., Кравченко, С., & Шпарик, О. (2025). *Інтеграційні процеси у галузі освіти в Європейському Союзі: Стратегічні пріоритети, сутнісні характеристики та інноваційні практики. Аналітичні матеріали* (О. І. Локшина, Наук. ред.). <https://doi.org/10.32405/978-966-644-804-3-2025-257>

Луговий, В., Слюсаренко, О., Таланова, Ж. (2019). Сучасність і надсучасність – критерій якості вищої освіти. *Університети і лідерство*, 1(7), 35–52. <https://doi.org/10.31874/2520-6702-2019-7-1-3-25>

Першукова, О. (2016). Методологічна модель порівняльно-педагогічного дослідження тенденцій розвитку багатомовної освіти школярів у країнах Західної Європи. *Порівняльно-педагогічні студії*, (2(28)), 5–15. <http://pps.udpu.edu.ua/article/view/112861/107481>

Топузов, О., Локшина, О., Джурило, А., Шпарик, О., & Ін-т педагогіки НАПН України. (2024). *Європейський дослідницький простір: здобутки і перспективи* (О. Топузов & О. Локшина, Ред.). Педагогічна думка. <https://doi.org/10.32405/978-966-644-759-6-2023-51>

Наукове видання

Методологія сучасних наукових досліджень

Збірник наукових праць
учасників XXII Міжнародної науково-практичної конференції
(26–27 лютого 2026 р., м. Харків)

Електронне видання

Відповідальний за випуск: Катерина ЮР'ЄВА

**Відповідальність за зміст публікацій, достовірність інформації
і даних, коректність цитування та посилань, дотримання норм
академічної доброчесності несуть автори**

Ум. друк. арк. 65,25

Електронне видання

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
вул. Алчевських, 29, м. Харків, 61002

Україна, 61002, Харків
вул. Алчевських, 29

У збірці представлено результати актуальних наукових досліджень науковців, викладачів, учителів, вихователів, докторантів, здобувачів третього (освітньо-наукового), другого (магістерського) і першого (бакалаврського) рівнів вищої освіти, здобувачів фахової передвищої освіти – учасників **XXII Міжнародної науково-практичної конференції «Методологія сучасних наукових досліджень»** (Харків, 26–27 лютого 2026 р.) з України, Бразилії, Грузії, Данії, Канади, Китайської Народної Республіки, Литви, Німеччини, Польщі.

Для наукових працівників, викладачів закладів вищої освіти, учителів, вихователів, здобувачів вищої освіти. Може використовуватись у навчальному процесі на всіх рівнях вищої освіти і в теоретичних наукових дослідженнях.